

sig med forskellige kompromisforslag, men de resulterede kun i udbredte kampe mellem hinduer og muslimer af nærmest borgerkrigsagtig karakter. Til sidst skar den engelske regering igennem, og den 20. februar 1947 kundgjorde den, at den ville overdrage magten til inderne senest i juni 1948, og at Lord Mountbatten skulle stå for gennemførelsen af magtoverdragelsen. Jinnah fik opfyldt sit krav om et selvstændigt Pakistan. Hvilke stater der skulle tilhøre henholdsvis Indien og Pakistan, skulle afgøres af de lokale regeringer. Men i Punjab og Bengalen skulle grænsen fastlægges af en særlig kommission, da der var stort set lige mange hinduer og muslimer i disse to stater. Resultatet blev en deling, så en del af Punjab gik til Pakistan og resten til Indien, og i Bengalen kom den østlige del til at høre til Pakistan, skilt fra dette af ca. 3000 km indisk jord.

Resultatet af denne deling blev et orgie af vold og ødelæggelse. Den engelske regering havde begået det fejltrin at trække sine soldater tilbage allerede i foråret 1947, og den indiske hær var langt fra i stand til at sikre roen i Punjab, hvor store dele af befolkningen nu befandt sig på den forkerte side af grænsen. I de følgende måneder skete der en folkevandring over de nye grænser. Det anslås, at omkring 5½ million rejste hver vej over grænsen i Punjab, og at yderligere ca. 1½ million krydsede grænserne mellem Øst- og Vestbengalen og mellem Rajasthan og det sydlige Pakistan. Omkring en halv million flygtninge menes at være blevet dræbt under overfald på og plyndring af flygtningekonvojerne, og uroen bredte sig til Delhi.

Det var i forsøget på at standse denne vold, at Gandhi indledte endnu en sultestrejke. Han havde ellers trukket sig tilbage og overladt ansvaret til Nehru (se faktaboks s. 116), men nu erklærede han, at han ville faste, til alle kampe var ophørt. Det lykkedes faktisk at genoprette freden, og Gandhi

rejste til Delhi for at sikre, at Indien betalte Pakistan det beløb, som var blevet aftalt før delingen, og for at standse uroen i byen. Begge dele lykkedes, men 12 dage senere, den 30. januar 1948, blev han skudt af en ung hindu-fundamentalist, der mente, at Gandhi havde forrådt hinduerne og favoriseret muslimerne. Det nye Indien blev født i blod.

Hvem skal have Kashmir?

I 1947 kunne Maharajah Hari Singh ikke beslutte, om hans land, Kashmir, skulle være en del af Pakistan eller Indien. Han var selv hindu, men størstedelen af befolkningen var muslimer. I oktober 1947 blev landet invaderet af stammefolk fra Pakistan, og Hari Singh bad Indien om hjælp. Han underskrev derpå en aftale, der gav Indien overhøjhed over Kashmir. Dette ville Pakistan ikke acceptere, og der har siden været udkæmpet 3 krige, i 1947, 1965 og 1971, der ikke førte til nogen løsning på problemet. I de seneste år er området blevet tilholdssted for ekstremistiske islamiske grupper, der har let spil i det uvejsomme bjergterræn.

Fra Nehru til Indira Gandhi

I 1964 døde Jawaharlal Nehru. Han efterfulgtes af Lal Bahadur Shastri, som imidlertid døde allerede 1½ år senere, i januar 1966. Det blev derpå Nehrus datter, Indira Gandhi, som kom til at danne regering. Hendes regeringsperiode blev præget af interne stridigheder i Kongrespartiet. Der var mange andre partier, hovedsagelig med base i bestemte regioner eller interessegrupper, men ingen var store nok til at være en seriøs konkurrent til Kongrespartiet. I 1969 kom det til en krise, hvorunder Indira Gandhi brød ud af partiet og dannede sit eget parti, "Congress I". Dette parti, som var afhængigt af støtte fra de

mere velhavende sektorer, forretningsfolk og godsejere, fik tiltagende vanskeligheder med at gennemføre radikale ændringer til støtte for de fattige og jordløse. Samtidig opstod der stridigheder mellem den centrale regering og nogle af regeringerne i de større delstater som Vestbengalen, Madhya Pradesh og Tamil Nadu. I de følgende år forværredes den politiske situation. Flere faktorer spillede ind: I 1971 udbrød der borgerkrig i Pakistan, da Østpakistan rev sig løs og erklærede sig selvstændigt under navnet Bangladesh. Indien støttede Bangladesh, og der fulgte en kort krig mellem Indien og Pakistan, som Indien vandt. I kølvandet på denne krig kom ca. 10 millioner flygtninge til Indien fra Bangladesh. De fleste af dem slog sig i første omgang ned i Calcutta, som derfor blev voldsomt overbefolket.

I begyndelsen af halvfjerdserne ramtes Indien af tørke, der forårsagede misvækst i store dele af landet og deraf følgende økonomisk krise. I samme periode påvirkede den verdensomspændende oliekrise landet med inflation, prisstigninger og vareknaphed til følge. Inflationsraten voksede fra 4% i 1971 til 9,9% i 1972 og 22,6% i 1973. I 1974 steg priserne 32%. Denne situation gav næring til udbredt hamstring, smugleri og sortbørshandel.

Samtidig voksede den politiske uro. Fra begyndelsen af 1974 var der stigende agitation for at få Indira Gandhi til at gå af. I staten Gujarat nægtede den lokale regering at samarbejde med den centrale regering, hvorpå præsidenten satte Gujarat under administration. Indira Gandhi blev anklaget for valgsvindel, og hele situationen var kaotisk. Regeringen begyndte at indføre foranstaltninger, der skulle mindske inflationen, men uroen fortsatte, så den 25. juni 1975 indførte regeringen undtagelsestilstand. Derved fik den nogle beføjelser, der skulle genoprette den politiske ro, samtidig med, at økonomien skulle have

en vitaminindsprøjtning. Den 1. juli 1975 lancerede Indira Gandhi sit "20-punkts økonomiske program", der dels skulle få bugt med gammel slendrian, dels sætte fart på et socialt og økonomisk moderniseringsprogram, og i et forsøg på at gennemføre sociale forbedringer indledte hun en meget aggressiv kampagne for familieplanlægning. Denne løb imidlertid af sporet, især under ledelse af hendes søn Sanjay Gandhi. Der blev indført kvoter for, hvor mange sterilisationer hvert distrikt skulle nå, og dette førte til udbredt brug af tvangssterilisationer. Denne kampagne var stærkt medvirkende til, at hun tabte det næste valg i 1977. Imidlertid kom hun tilbage til magten allerede i 1980, da oppositionen ikke kunne holde samling på tropperne. Hendes næste periode var præget af store interne problemer, dels stigende korrupsion og generel ineffektivitet, dels religiøse stridigheder mellem hinduer og muslimer og ikke mindst en terrorbevægelse blandt sikher i Punjab, som ønskede selvstændighed for staten. Da oprørerne belejrede sikhernes helligdom Det Gyldne Tempel i Amritsar (se s. 71) og omdannede det til et veritabelt våbendepot, slog hun til og sendte bevæbnet politi ind i templet for at rydde det. Oprøret blev tilsyneladende slået ned, men i oktober 1984 blev hun skudt og dræbt af sine to sikh-livvagter.

Igen stod partiet uden en selvskreven leder – den yngste søn, Sanjay Gandhi, var blevet dræbt ved en flyulykke nogle år tidligere – og igen tyede partiet til den tidligere prøvede løsning. Indira Gandhis ældste søn Rajiv, som ikke havde haft nogen politiske ambitioner, og som var pilot i Indian Airlines, blev valgt som sin mors efterfølger. Han udskrev valg det følgende år og vandt en jordskredssejr ved hjælp af sympatistemer. Han var en karismatisk leder, der så det som sin hovedopgave at modernisere landets industri, at "føre landet ind i det 21. århundrede" og at indføre økonomiske

reformer ved at åbne for udenlandske investeringer. Men også han løb ind i interne problemer, dels en større korruptionsskandale, den såkaldte Bofors-skandale, dels ved at lade sig blande ind i nogle regionale stridigheder. Således sendte han en fredsbevarende militærstyrke ind i Sri Lanka, hvor et oprør blandt de derboende tamiler var i gang. Resultatet var, at han tabte det næste valg i 1990. Imidlertid gentog historien sig.

Oppositionen kunne ikke holde sammen på tropperne, og der blev udskrevet nyvalg. Rajiv Gandhis kampagne gik godt, og han så ud til at ville vinde valget, men den 21. maj 1991 blev han myrdet af en tamilsk selvmordsbombe i delstaten Tamil Nadu.

Nu var Kongrespartiet for alvor sat uden for magten. I de følgende år afløste forskellige koalitioner hinanden, som regel kun for korte perioder. Det var først i 1996, at

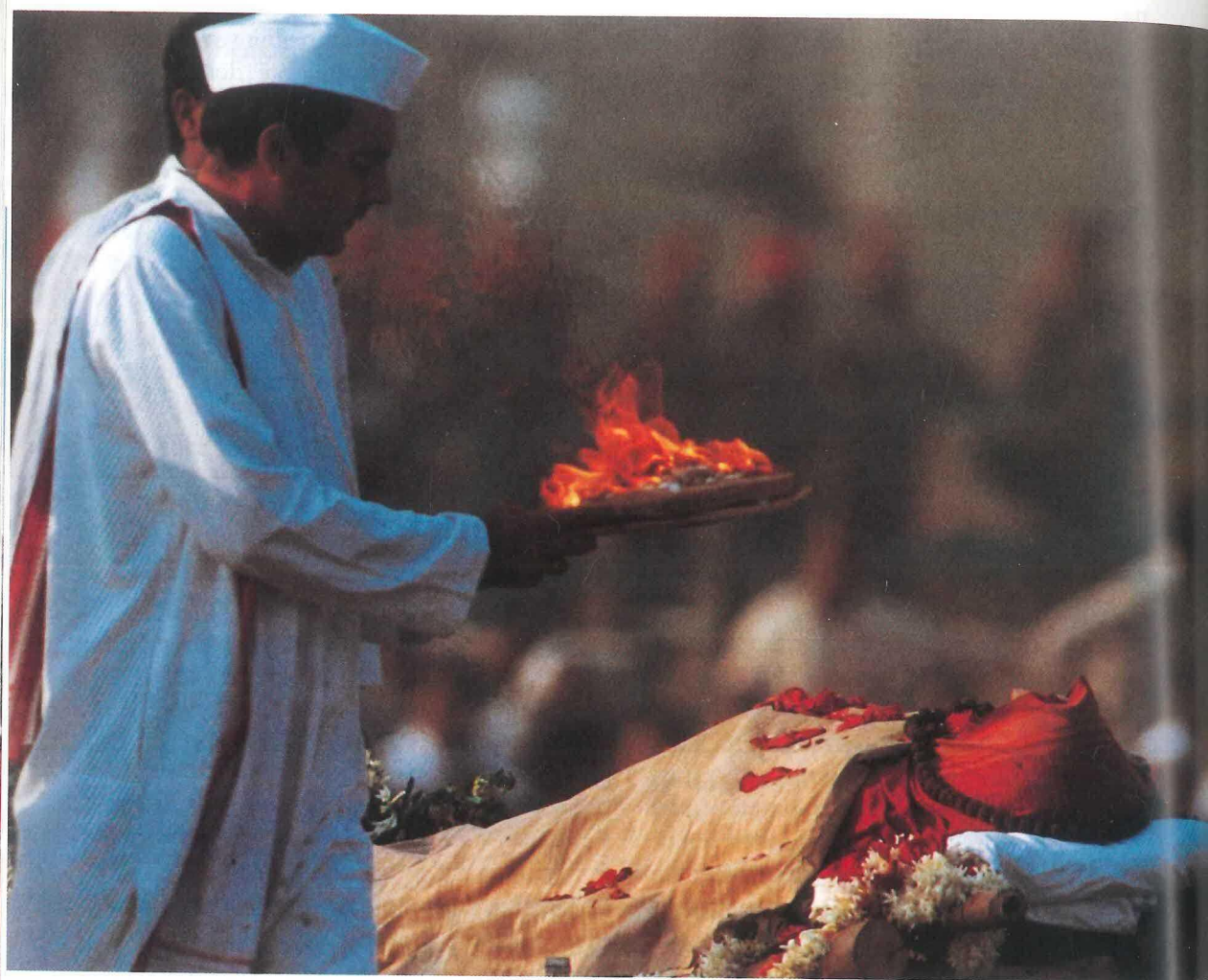

Fig. 43. Da Indira Gandhi i 1984 blev myrdet af sikker i hendes egen livvagt overtog hendes søn, Rajiv Gandhi, hendes post som premierminister. Her tænder han, som det er indisk skik, hendes ligbål. Allerede i 1991 måtte ligbålet imidlertid tændes for Jajiv, som blev myrdet af tamilske nationalister.

en realistisk modpart kom på banen, nemlig BJP (Bharati Janata Party) under Atul Behari Vajpayee. Dette parti var en sammenslutning af forskellige højrenationale partier, der så det som deres program at give større magt til traditionelt hinduistiske interesser (Hindutva). Inspirationen kom især fra stridigheder med muslimske grupper, som tog fart i 1980'erne, da en ældgammel strid om en lokalitet i byen Ayodhya i staten Maharashtra blussede op, hjulpet godt på vej af kyniske politikere på begge sider, der så deres fordel i at identificere sig med et religiøst symbol. Byen Ayodhya forbindes med hinduguden Rama, som er hovedpersonen i det berømte nationalepos Ramayana. Det tempel, der lå på stedet, blev revet ned under stormogulerne, og i stedet blev der bygget en moske på grunden. Begge religioner gør nu krav på området, og for at forhindre stridigheder greb centralregeringen på et tidspunkt ind, lukkede moskeen og afspærrede området. Men i 1990'erne trængte hindunationalister ind og rev moskeen ned. Hermed blussede striden op igen.

En af dem, der drog fordel af denne strid, var Atul Behari Vajpayee, lederen af BJP. Han fik efterhånden så stor støtte, at han kunne vælges som premierminister i 1996 og stod som den, der samlede nationen. Han vandt stor indenrigspolitisk prestige, da Indien i maj 1998 foretog en heldig atomprøvesprængning, som kort efter blev efterfulgt af en tilsvarende fra Pakistan. Denne udvikling medførte, at begge lande blev tvunget til at finde en måde at leve sammen på, og som den første indiske premierminister nogen sinde besøgte Vajpayee Pakistans præsident Musharraf.

Imidlertid afspejledes den ydre succes ikke i de indenrigspolitiske forhold. I sikker sejrforvisning udskrev Vajpayee valg i 2004. Han førte kampagne under sloganet "Let India Shine". Men Kongrespartiet, som havde haft tid til at samle kræfter under Ra-

jiv Gandhis enke Sonia Gandhi, gik med stort held til angreb på BJP, som de med rette kritiserede for at glemme den jævne inder til fordel for økonomisk vækst, der kun kom nogle få udvalgte sektorer i landet til gode. Kongrespartiet vandt en overbevisende valgsejr, men Sonia Gandhi, der er født i Italien og ikke er indisk statsborger, afstod fra selv at blive premierminister, og posten blev besat af økonomiprofessoren Manmohan Singh.

Den økonomiske udvikling

Femårsplanerne

Et var at have opnået selvstændighed, noget andet var at skabe et statsapparat, der kunne fungere. Problemer var der nok af: Fattigdom og forgældethed, uvidenhed og analfabetisme, overbefolkning og utilstrækkelig fødevareproduktion og et stift socialt system baseret på ulighed mellem kasterne og kønnene. Der var meget at tage fat på: Indførelse af jordreformer, prævention, uddannelse, forbedringer i landbrugsproduktionsmetoder, sociale reformer og industrialisering. Ved uafhængigheden var Indien præget af fattigdom og stagnation. Det engelske kolonistyre havde ikke gjort alverden for at forbedre og udvikle landets økonomi i kolonitidens sidste fase, derfor blev der i 1949 nedsat en kommission, der skulle kortlægge den økonomiske struktur. I 1950 tog Australien initiativ til "Colombo-planen", inspireret af Marshallplanen for Europa efter 2. verdenskrig. Otte asiatiske lande tilsluttede sig planen i perioden 1950-53, men kun Indien formulerede en regulær plan for økonomisk vækst. Der blev nedsat en planlægningskommission med Nehru som formand. Den økonomiske situation blev ikke forbedret af, at der i 1950 udbrød hungersnød i Bengalen. Indien måtte som følge heraf